

Izveštaj o službenoj posjeti ministra finansija Novice Vukovića Briselu (Belgija), u periodu od 18. do 20. februara 2025. godine

Ministar finansija *Novica Vuković*, u periodu od 18. do 20. februara 2025. godine boravio je u službenoj posjeti Briselu (Belgija), gdje su održani sastanci u Evropskoj službi za suzbijanje prevara (European Anti fraud Office – OLAF) i Generalnom direktoratu za proširenje i istočno susjedstvo (Directorate-General for Enlargement and the Eastern Neighbourhood – DG ENEST). Pored ministra finansija, ispred Crne Gore, sastancima su prisustvovali *Mina Brajović*, šefica kancelarije Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) u Crnoj Gori, *Petar Marković*, ambasador u Misiji Crne Gore pri EU, *Anđelka Đikić*, zamjenica ambasadora u MEU i *Ivana Maksimović*, sekretarka u MEU.

Shodno agendi:

1. **Ministar Vuković** se, u pratnji delegacije, susreo sa Generalnim direktorom OLAF-a, **Viljom Italom** (Villa Itala). U uvodnom dijelu sastanka ministar Vuković dao je kratak osvrt na razloge iniciranja sastanka koji se, prije svega, odnose na borbu protiv nezakonite trgovine duvanom kroz uvođenje sistema za praćenje ilegalne trgovine duvanom u Crnoj Gori tzv. „tobacco track&trace“ sistema (TTTS) u saradnji sa SZO. Napomenuo da na ovaj način Vlada Crne Gore želi da pokaže da sistematski pristupa svim izazovima na putu ka EU, te da ispunjavanje obaveza nije cilj sam po sebi već je cilj da se, kroz proces pristupanja, postigne kolektivna transformacija društva i učini da Crna Gora bude ravnopravna članica EU do 2028. godine. U tom smislu, ono na čemu se insistira je sistem odgovornosti, kapaciteti za dobro upravljanje i transparentnost. Ukazao je sagovorniku na do sada postignute rezultate uspostavljenog Direktorata za budžetsku inspekciju, ističući da tako uspostavljen sistem funkcioniše i šalje ozbiljnu poruku korisnicima budžetskih, ali i EU sredstava u Crnoj Gori. Informisao da je pored Zakona o budžetskoj inspekciji donijeta i nacionalna Strategija za borbu protiv prevara 2025-2028, analiza rizika od prevara sa strateškom analizom slučajeva nepravilnosti i analiza normativnog prava.

Kada je riječ o svojoj zoni i ilegalnoj trgovini duvanom, informisao da je Crna Gora ratifikovala Okvirnu konvenciju SZO za kontrolu upotrebe duvana i Protokola za eliminaciju nezakonite trgovine duvanom. U tom smislu, Vuković je naveo da su do sada preduzete konkretne aktivnosti koje su rezultirale ukidanjem slobodnih zona, uvođenjem NCTS sistema za praćenje akciza i proizvoda, dok je Fiskalnom strategijom predviđeno uvođenje TTTS. Naime, predviđeno je da se dizajnira, razvije, pilotira i implementira TTTS, prateći obaveze preuzete ratifikacijom pomenute Konvencije i Protokola, ali i prateći odgovarajuće EU direktive i regulative u ovoj oblasti.

Govoreći o tome da borba protiv ilegalne trgovine duvanom ne poznaje granice, ministar je kazao da ista mora biti realizovana kroz sektorski pristup, partnerstvo sa EU, ali i zemljama regiona. Prepoznajući važnost regionalnog pristupa ovom pitanju, ukazao je namjeru Crne Gore da postane svojevrsni hub (hub) za borbu protiv ilegalne trgovine duvanom i u tom smislu iskazao interesovanje za mogućnost da Crna Gora postane dio EU sistema TTTS i prije punopravnog članstva.

GD **Itala** pohvalio je realizovane aktivnosti i ostvarene rezultate, te iskazao zadovoljstvo zbog činjenice da se stvari rade temeljno i sistemski, a ne samo radi ispunjavanja obaveze. Istakao je važnost postojanja sistema koji je kredibilan i kojem se može vjerovati. Istakao da već postoji dobra saradnja između Crne Gore i OLAF-a i saglasio se sa regionalnim pristupom borbi protiv ilegalne

trgovine duvanom, te da su OLAF i EK tu da pruže podršku na svaki mogući način. Kada je u pitanju TTTS, saopštio je da bi svakako bilo korisno da se ostvari saradnja sa Generalnim direktoratom Evropske komisije za zdravlje i bezbjednost hrane (DG SANTE) i komesarom za zdravlje i dobrobit životinja **Oliverom Varheljijem** (Oliver Varhelyi) i naglasio da će razgovarati sa svojim kolegama kako da se podrži Crna Gora u ovoj oblasti. Na temu slobodnih zona, Itala je pohvalio korake koje je Crna Gora preduzela u cilju njihovog gašenja i posebno istakao veliku zaplijenu cigareta u 2024. godini, te se interesovao da li je napravljena inventarna lista, da li ista može biti podijeljena sa OLAF-om i koji su naredni koraci u cilju uništenja zaplijenjenih cigareta.

Ministar Vuković potvrdio da je popis cigareta sproveden te da je Koordinaciono tijelo, koje funkcioniše u okviru Vlade, započelo proceduru uništenja cigareta. Uništenje podrazumijeva prvo sjeckanje cigareta radi onesposobljavanja za dalju upotrebu, a nakon toga i spaljivanje. Imajući u vidu da spaljivanje tolike količine može imati negativne posljedice na životnu sredinu i zagađenje vazduha, proces zahtijeva izuzetno pažljiv pristup, te su iz tih razloga uključene i druge institucije kako bi se došlo do odgovarajućih mjera zaštite. Napomenuo je da se cijeli proces odvija u saradnji sa britanskom službom za poreze i carine (HMRC). Što se tiče inventarne liste, kazao da će po povratku u Crnu Goru na Koordinacionom tijelu iznijeti zahtjev i predložiti donošenje zaključka koji će omogućiti dijeljenje traženog dokumenta.

Ministar Vuković se interesovao za specifične vidove podrške koje su pružane ostalim zemljama u oblasti TTTS. Naime, govoreći o podršci, kazao da je u saradnji sa SZO razvijena Mapa puta sa vremenskim odrednicama za realizaciju aktivnosti do decembra ove godine. Mapa puta predviđa: izradu regulatornog okvira, razvijanje tenderske dokumentacije za pokretanje međunarodnog tendera i jačanje kapaciteta administracije koji treba da se bave ovom oblašću. U svim djelovima Crna Gora vidi mogućnost za saradnju sa OLAF-om kroz pružanje konkretnih smjernica, komparativnih primjera, tehničkih rješenja, promociju kako bi se zainteresovali kredibilni ponuđači za razvoj kompleksnog IT sistema sposobnog za integraciju u EU sistem. Kazao je da su u saradnji sa SZO organizovane dvije studijske posjete kako bi se predstavnici crnogorske administracije bliže upoznali sa funkcionisanjem sistema za praćenje ilegalne trgovine duvanom i u praksi, a ne samo kroz pravni okvir. Naveo je podatak da je ukidanjem slobodnih zona Crna Gora uvećala svoj budžet za 70 mil. eura i smanjila sivo tržište za oko 20%, dok se sa uvođenjem TTTS očekuje ogroman iskorak i eliminisanje sivog tržišta u potpunosti te je iz tog razloga jako važno partnerstvo sa OLAF i EK.

GD Itala iskazao spremnost za podršku, predložio imenovanje kontakt osobe za dalju komunikaciju u vezi sa navedenim.

2. Ministar Vuković se, u pratnji delegacije, susreo se i sa Generalnim direktorom DG ENEST, **Gert Jan Kopmanom** (Gert-Jan Koopman) i direktoricom za Zapadni Balkan, **Valentinom Superti** (Valentina Superti).

Vuković je informisao sagovornike da je Fiskalnom strategijom predviđeno uvođenje TTTS, te naveo da Crna Gora planira da pokuša da se, u saradnji sa evropskim institucijama, integriše i u EU sistem za praćenje ilegalne trgovine duvanom. Kazao je da, vođeni primjerom uvođenja SEPA-e koji je izazvao svojevrzni domino efekat u regionu u pozitivnom smislu, vjeruje da bi i ovo moglo biti mjera rane integracije u kojem bi se Crna Gora postavila kao lider u regionu. Informisao je da je o ovoj temi razgovarao sa GD OLAF-a koji je iskazao podršku za navedenu inicijativu.

GD Kopman kazao da je to dobra inicijativa i izrazio zadovoljstvo što Crna Gora aktivno radi na tom ekstremno važnom pitanju za EU. Kazao je da EK podržava Crnu Goru u realizaciji svih aktivnosti koje će u konačnom dovesti do integracije u EU.

Kako je kazala Valentina Superti, izuzetno je važno držati se dinamike realizacije plana koji je napravljen za privremeno zatvaranje poglavlja, kao i da je EK sa svojim službama na raspolaganju za svaki vid podrške. Takođe, ostvarivanje reformi daje pozitivan signal zemljama članicama koje svakako imaju posljednju riječ kada je u pitanju zatvaranje poglavlja i odluka o članstvu.

Kako Ministarstvo finansija ima impresivnu listu poglavlja u nadležnosti, Superti kazala da predstoji mnogo rada u različitim oblastima. Istakla je da je na posljednjem redovnom sastanku sa ministarkom Gorčević razgovarano o aktivnostima za zatvaranje PP 5 u junu ove godine, kao i o PP4 gdje je neophodno što prije usvojiti zakonska rješenja i ista dostaviti EK. Navela da su ostala pregovaračka poglavlja mahom predviđena za privremeno zatvaranje u 2026. godini te da, iako izgleda da je dovoljno vremena, savjetovala da se uspostavi dobra koordinacija za realizaciju svih predviđenih obaveza.

Ministar Vuković potvrdio je da je gotovo 1/3 pregovaračkih poglavlja u koordinaciji MF i/ili uprava u nadležnosti MF. Informisao je da se za PP5 prati dinamika dogovorena sa EK i da se intenzivno radi na pripremi neophodnih materijala za privremeno zatvaranje. Za PP4 kazao da je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu već usvojen, a da će ostalo zakonodavstvo biti usvojeno na prvoj narednoj sjednici Parlamenta. Takođe, informisao da će MF preuzeti koordinaciju za PP4, PP9 i PP17 u cilju upravo bolje koordinacije na nivou Vlade i saradnje sa Parlamentom i bržeg progressa, ali da će strukture radnih grupa ostati iste. U vezi sa PP17 i PP18 istakao je da su u saradnji sa Hrvatskom pripremljene prve GFS tabele po ESA2010 metodologiji što je i pohvaljeno od strane EUROSTAT-a.

Kada je u pitanju izvještaj OECD u oblasti poreza (Code of conduct Group) , informisao je da je Crna Gora usvojila Akcioni plan za otklanjanje nedostataka identifikovanih u Izvještaju Globalnog foruma o transparentnosti i razmjeni informacija u poreske svrhe i uputila pismo kojim se obavezuje da slijedi sve obaveze iz predmetnog Akcionog plana, te da je na marginama Odbora za stabilizaciju i pridruživanje održan sastanak predstavnika MF-a i Poreske uprave sa DG TAXUD, gdje su detaljno prezentovane planirane aktivnosti i dinamika njihove realizacije.

Plan rasta - Vuković je saopštio da se očekuje usvajanje zakonodavnog okvira od strane Parlamenta na prvoj narednoj sjednici, te da će se nakon toga steći uslovi za upućivanje zahtjeva za pretfinansiranje.

Ministar Vuković potvrdio je da je fokus Vlade EU integracija i to ne samo radi pukog ispunjenja cilja već reformisanja društva u cjelini kako bismo bili jedna kredibilna članica EU. Naglasio je i oblast igara na sreću, zatim informisao da je pripremljen zakonodavni okvir za uređenje i te oblasti, koja od 2004. godine nije bila uređivana.

Superti je pohvalila sve realizovane aktivnosti i ohrabрила da se nastavi sa daljom realizacijom. Kako je navela, izuzetno je važno da se završe interne procedure za usvajanje zakonodavnog okvira kako bi se otključala prva tranša podrške iz Plana rasta i zatražila da se EK unaprijed informiše kako bi blagovremeno započeli svoje procedure za uplatu pretfinansiranja. Naglasila je da mjere iz Reformske agende, iako nisu tehnički dio pregovaračkih poglavlja, svakako utiču na progres u EU integraciji i predmet su pažnje zemalja članica.

Sagovornici su se saglasili da je od izuzetne važnosti održati pozitivan zamajac u pregovaračkom procesu te da je partnerski odnos EK i Crne Gore prioritet obje strane.

Ocjena ministra Vukovića, nakon veoma konstruktivnih i značajnih sastanaka, koje je održao u Briselu je da se kod naših evropskih partnera osjeća optimizam i kontinuirana podrška, ali i da nas na domaćem terenu očekuje dosta truda i posla, za koji smo, kao Vlada čvrsto opredijeljeni i potpuno spremni.